

AR - DE - EN - ES - FR - IT - PL - PT - ZH_TW

LEON XIV

AUDIENCJA GENERALNA

Bazylika Świętego Piotra
Środa, 19 sierpnia 2026 r.
[Multimedia]

Cykl katechez – Dokumenty Soboru Watykańskiego II. III. Konstytucja *Sacrosanctum Concilium*. 7. Muzyka sakralna

Z Listu św. Pawła Apostoła do Kolosan

(Kol 3, 16-17)

Słowo Chrystusa niech w was mieszka w [całym swym] bogactwie: z całą mądrością nauczajcie i napominajcie siebie, psalmami, hymnami, pieśniami pełnymi ducha, pod wpływem łaski śpiewając Bogu w waszych sercach. A cokolwiek mówicie lub czynicie, wszystko [niech będzie] w imię Pana Jezusa, dziękując Bogu Ojcu przez Niego.

Droży Bracia i Siostry!

Szósty rozdział Konstytucji *Sacrosanctum Concilium* (SC) Soboru Watykańskiego II poświęcony jest *muzyce sakralnej*. Stwierdza on: „Muzyczna tradycja całego Kościoła stanowi skarbiec nieocenionej wartości, wyróżniający się wśród innych form wyrazu artystycznego szczególnie tym, że śpiew kościelny, jako związany ze słowami, jest nieodzowną oraz integralną częścią uroczystej liturgii” (SC, 112), a następnie precyzuje: „Muzyka kościelna będzie tym wznioślejsza, im ściślej zespoli się z czynnością liturgiczną, czy to serdeczniej wyrażając modlitwę, czy przyczyniając się do jedności, czy wreszcie nadając uroczysty charakter świętym obrzędom” (*tamże*).

Znajdujemy tu sedno nauczania soborowego, które potwierdza i pogłębia *funkcję ministerialną* muzyki w liturgii, podkreśloną już przez św. Piusa X w *Motu proprio Inter sollicitudines* (22 listopada 1903). Muzyka jest bowiem częścią czynności liturgicznej, a nie jedynie ozdobą celebracji.

W liturgii śpiew i gra na instrumentach oznaczają modlitwę, która zestrza nasze serce z sercami sióstr i braci oraz z Bogiem, poprzez czynne uczestnictwo w celebrowanym misterium. Muzyka wyraża w szczególności uczuciowy wymiar modlitwy, jak stwierdza św. Augustyn: „*Cantare amantis est*”, czyli: „Śpiew jest właściwością miłującego” (*Sermo* 336, 1) [1]. Jest to bardzo ważne, ponieważ pomaga otworzyć serce na działanie Boga poprzez łaskę i pozwolić, aby ono nas kształtowało.

Śpiew ponadto sprzyja *komunii*. Poprzez symfonię głosów przyczynia się do jedności serc, przewyciężając różnice między osobami i jednocząc wszystkich w uwielbieniu Boga. Staje się w ten sposób epifanią Kościoła, namacalnym przejawem komunii, która należy do samej jego natury.

Z głębokiej wartości teologicznej śpiewu sakralnego, będącego integralną częścią czynności liturgicznej, wynikają pewne wymagania.

Pierwszym jest to, że niezależnie od mód czy szczególnej wrażliwości autorów śpiew sakralny powinien na każdym poziomie jak najbardziej odpowiadać danemu momentowi celebracji. Forma zaś, zwłaszcza pod względem melodycznym, powinna być zarazem szlachetna i prosta, odznaczać się wysoką jakością muzyczną i być łatwa do wykonania, zwłaszcza gdy ma być śpiewana przez całe zgromadzenie (por. SC, 121).

Z tego samego powodu Sobór zaleca, aby również teksty były odpowiednie, głębokie, a zarazem łatwe do zrozumienia, inspirowane przede wszystkim Pismem Świętym, księgami liturgicznymi i duchową Tradycją Kościoła. Należy czuwać nad tym, aby dynamika wyrażona w starożytnej zasadzie „*lex orandi, lex credendi*” – oznaczającej, że prawo modlitwy jest także prawem wiary – pozostała żywa i nadal się rozwijała.

Sacrosanctum Concilium poświęca wiele miejsca tematowi *czynnego uczestnictwa wiernych* (por. n. 114). „Winno być [ono] rozumiane (...) począwszy od większej świadomości tajemnicy, która jest celebrowana, aż do jej związku z codzienną egzystencją” (Benedykt XVI, Posynod. Adhort. apost. *Sacramentum caritatis*, 52) w „duchu ciągłego nawracania się, który winien charakteryzować życie wszystkich wiernych” (*tamże*, n. 55). Jeśli chodzi natomiast o konkretne sposoby realizowania aktywnego uczestnictwa poprzez szczególną rolę muzyki sakralnej, Konstytucja udziela jasnej odpowiedzi: „Należy zachęcać wiernych do wykonywania aklamacji, odpowiedzi, psalmów, antyfon, pieśni” oraz do zachowywania „pełnego czci milczenia” (SC, 30), i zachęca każdego – czy to duchownego, czy wiernego świeckiego – aby wykonywał „w pełni wyłącznie tylko to, co należy do niego z natury rzeczy i na podstawie przepisów liturgicznych” (SC, 28), w harmonijnej równowadze między różnymi posługami, poszczególnymi działaniami i chwilami milczenia.

Sobór przywiązuje następnie wielką wagę do śpiewu gregoriańskiego, nie wykluczając jednak z celebracji innych rodzajów muzyki sakralnej. Szczególną uwagę poświęca również organom (por. SC, 120), natomiast użycie innych instrumentów jest dopuszczalne, „o ile nadają się, albo mogą być przystosowane do użytku sakralnego, jeżeli odpowiadają godności świątyni i rzeczywiście przyczyniają się do zbudowaniu wiernych” (SC, 120).

Jednym z tematów bliskich reformie soborowej jest *inkulturacja*, także w dziedzinie muzyki sakralnej. W odniesieniu do tradycji muzycznych różnych kultur szczególnie podkreśla się znaczenie traktowania ich z należytą powagą jako części życia religijnego i społecznego ludzi. Dlatego z jednej strony zaleca się, aby wszystkim zapewnić odpowiednie „kształtowanie zmysłu religijnego” (SC, 119), z drugiej zaś – aby „w miarę możliwości (...), pielęgnować tradycyjną muzykę tych ludów, tak w szkołach, jak i w liturgi i *tamże*).

W kontekście liturgicznym szczególne zadanie przypisuje się zespołowi śpiewaków [*schola cantorum*], będącemu narzędziem duszpasterskim, którego rozwój należy wspierać. Do takich zespołów należy „poprawne, zgodne z różnymi rodzajami śpiewu, wykonywanie właściwych im części liturgii oraz wspomaganie wiernych, gdy ci śpiewem w niej uczestniczą” (Święta Kongregacja Obrzędów, Instrukcja *Musicam sacram*, 19) [2].

W tym celu kompozytor muzyki sakralnej jest wezwany do poznawania i strzeżenia muzycznego dziedzictwa Kościoła oraz do czerpania z niego inspiracji przy tworzeniu nowych kompozycji służących liturgii, z poszanowaniem współczesnej wrażliwości i różnych tradycji kulturowych oraz z koniecznością „«usunięcia z kultu niekonsekwencji stylu, przestarzałych formy wyrazu, niedbałej muzyki i tekstów, które nie odpowiadają wielkości sprawowanego aktu», aby zapewnić godność i wysoką jakość form muzyki liturgicznej” (Św. Jan Paweł II, *Chirograf o muzyce sakralnej*, 22 listopada 2003, 3) [3].

Z tych wszystkich względów Ojcowie Soborowi zalecają promowanie kształcenia i praktyki w zakresie muzyki sakralnej „w seminariach, nowicjatch oraz domach studiów dla zakonników i zakonnic, a także w innych instytutach i szkołach katolickich” (SC, 115), jak również zapewnienie muzykom i śpiewakom rzetelnej formacji liturgicznej (por. *tamże*).

Drodzy bracia i siostry, Ojcowie Kościoła przywiązywali wielką wagę do śpiewu liturgicznego, będącego symbolem komunii eklezjalnej. Dlatego możemy zakończyć tymi pięknymi słowami św. Ignacego z Antiochii: „I niech każdy z was także włączy się w ów chór, abyście w harmonii waszej zgody, biorąc ton Boga w jedność, śpiewali jednym głosem Ojcu przez Jezusa Chrystusa. Wówczas On was usłyszy i pozna przez wasze dobre czyny, że jesteście członkami Syna Jego” (*Epistula ad Ephesios*, IV, 1-2) [4].

Pozdrowienie

Saluto cordialmente i polacchi! Il 23 agosto si celebra la Giornata europea di commemorazione delle vittime dello stalinismo e del nazismo. In quel giorno, nella liturgia, viene ricordato Władysław Findysz, Sacerdote e primo polacco beatificato come Martire delle persecuzioni comuniste. Durante il Concilio Vaticano II egli ne sosteneva spiritualmente i lavori, coinvolgendo i fedeli nell'«Opera conciliare di bontà» con atti di carità e di rinnovamento morale. La sua testimonianza ci ricordi che la civiltà dell'amore si

costruisce perdonando e vincendo il male con il bene. A tutti la mia benedizione!

Serdecznie pozdrawiam Polaków! Dnia 23 sierpnia obchodzony jest Europejski Dzień Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu. W liturgii wspominany jest wówczas Władysław Findysz, kapłan i pierwszy Polak beatyfikowany jako męczennik prześladowań komunistycznych. W czasie Soboru Watykańskiego II wspierał on duchowo jego obrady, angażując wiernych w „Soborowy Czyn Dobroci” przez dzieła miłości i moralnej odnowy. Niech jego świadectwo przypomina, że cywilizację miłości buduje się przebacząc i zwyciężając zło dobrem. Wszystkim wam błogosławię!

Streszczenie katechezy Ojca Świętego

Szósty rozdział Konstytucji *Sacrosanctum Concilium* ukazuje muzykę sakralną jako integralną część liturgii, a nie jedynie jej ozdobę. Śpiew jest formą modlitwy, otwiera na działanie łaski, sprzyja komunii wiernych i wyraża naturę Kościoła. Dlatego powinien być dostosowany do celebracji, szlachetny, prosty i oparty na tekstach zaczerpniętych z Pisma Świętego i Tradycji. Sobór podkreśla czynne uczestnictwo wiernych, znaczenie chorału gregoriańskiego, organów i zespołów śpiewaczych, a także potrzebę inkulturacji. Kompozytorzy powinni sięgać do muzycznego dziedzictwa Kościoła i tworzyć dzieła służące liturgii. Potrzebna jest także solidna formacja liturgiczna, aby muzyka służyła modlitwie i budowaniu wspólnoty.

[1] Kazanie 336, 1: ŚW. AUGUSTYN, *Wybór mów. Kazania świąteczne i okolicznościowe*, tłum. J. Jaworski, Warszawa 1973, s. 270.

[2] ŚWIĘTA KONGREGACJA OBRZĘDÓW, *Instrukcja o muzyce w świętej liturgii „Musicam sacram”*: A. FILABER, *Prawodawstwo muzyki liturgicznej*, Warszawa 1997, s. 46.

[3] List „*Mosso dal vivo desiderio*” Jego Świątobliwości Jana Pawła II ogłoszony w setną rocznicę *Motu proprio „Tra le sollecitudini”* o muzyce sakralnej, tłum. P. Mikulska, „Ethos”, nr 1-2 (73-74)/2006, s. 15.

[4] ŚW. IGNACY Z ANTIOCHII, *Do Kościoła w Efezie*, IV, 1-2: *Pierwsi świadkowie*

(=Biblioteka Ojców Kościoła, 10), tłum. A. Swiderkowna, wyd. II, Kraków 1998, s. 114.

Copyright © Dykasteria ds. Komunikacji - Libreria Editrice Vaticana

STOLICA APOSTOLSKA

[FAQ](#)

[LEGAL NOTES](#)